

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi

**60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik bakalavriat ta’lim
yo‘nalishining malaka talablari**

Toshkent

ISHLAB CHIQLIGAN VA KIRITILGAN:

- Toshkent davlat agrar universiteti;
- Respublika Agrokimyoviy tahlil markazi

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi huzuridagi Oliy, o'rta maxsus va professional ta'lim yo'nalishlari bo'yicha o'quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2021 yil «24» 08 dagi 4 - sonli yig'ilishida ma'qullangan. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2021 yil «25» 08 dagi 365- sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan.

JORIY ETILGAN:

O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi.

Mazkur Malaka talablari "Oliy ta'lim davlat ta'lim standarti. Asosiy qoidalar", "Oliy ta'lim yo'nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori", O'zbekiston Respublikasi Milliy malaka ramkasiga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy meyoriy-uslubiy xujjat hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

1.	<i>60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik</i> bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tasnifi	4
1.1	Qo'llanish sohasi	4
1.1.1	<i>60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik</i> ta'lim yo'nalishi Malaka talabining qo'llanishi.....	4
1.1.2.	Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari.....	4
1.2.	<i>60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi.....	4
1.2.1	<i>60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari.....	4
1.2.2	<i>60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining obyektlari.....	5
1.2.3.	<i>60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari.....	5
1.2.4	<i>60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari.....	5
2	<i>60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik</i> ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar.....	6
2.1	Umumiy kompetensiyalar.....	6
2.2	Kasbiy kompetensiyalar.....	6
	Bibliografik ma'lumotlar.....	9
	Kelishuv varag'i.....	10

1. 60810700- Agrokimyo va agrotuproqshunoslik bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tasnifi

60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash kunduzgi va kechki ta'lim shakllarida amalga oshiriladi. Barcha ta'lim shakllari bo'yicha o'qitish kredit-modul tizimi asosida tashkil qilinadi. Kunduzgi ta'limda bakalavriat dasturining meyoriy muddati 4 yil.

1.1. Qo'llanish sohasi

1.1.1. 60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi Malaka talabining qo'llanishi.

Malaka talabi **60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik** ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim tashkilotlari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

- mazkur ta'lim yo'nalishi bo'yicha malaka talablari, o'quv reja va o'quv dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamda o'z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim tashkilotining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv bo'limi boshlig'i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor-o'qituvchilari;

- ta'lim yo'nalishining o'quv rejasi va o'quv dasturlarini o'zlashtiruvchi oliy ta'lim tashkilotining talabalari;

- bakalavriat bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;

- ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari;

- oliy ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;

- oliy ta'lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;

- kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;

- oliy ta'lim tashkilotlariga o'qishga kirayotgan abituriyentlar, ularning otalari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. 60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi.

1.2.1 60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari.

60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi - fan va qishloq xo'jaligi sohasidagi yo'nalish bo'lib, u qishloq xo'jaligi mahsulotlarini yetishtirishda ilmiy asoslangan tuproq unumdorligini saqlash va oshirish, tuproq resurslari va atrof-muhitni muhofaza qilish; mahalliy va mineral o'g'itlardan oqilona foydalanishdagi inson faoliyati vositalari, usul va uslublarining majmuasini o'z ichiga oladi.

1.2.2. 60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining ob'yektlari:

- korxonalar, tashkilot va fermer xo'jaliklari; agrosanoat majmuasi boshqarmalari; qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishi korxonalarini; qishloq xo'jaligi yo'nalishi bo'yicha ilmiy tashkilotlar; qishloq xo'jalik ishlab chiqarish komplekslarini boshqarish; tuproqshunoslik va agrokimyoda ishlab chiqarish jarayonlarini sintez, tahlil qilish va yaxshilash, ekologik toza mahsulot sifatini ta'minlash usullarini qo'llash; tuproq, o'simlik va o'g'itlarning sifat tahlillarini o'tkazish; harakatchan fosfor va kaliy miqdori bo'yicha agrokimyoviy xaritagrammalar tuzish; o'g'itlarni qo'llash texnologiyasi va ishlab chiqaruvchi tashkilotlar; asosiy ekinlarga o'g'it qo'llash tizimi; tuproqshunoslik va agrokimyo sohasidagi ilmiy-amaliy tadqiqotlarni umum qabul qilingan uslublar bo'yicha olib borish, olingan natijalarga statistik ishlov berish;

- ilmiy-tadqiqot jarayonlari;

-tuproqshunoslik va agrokimyo tashkilotlari va korxonalarini boshqarish tizimlari.

60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavriat bitiruvchilari pedagogik qayta tayyorlashdan o'tgandan keyin, professional ta'lim muassasalarida ta'limning vakolatli boshqaruv organlari tomonidan aniqlanadigan umumkasbiy va ixtisoslik fanlarini o'qitish bo'yicha pedagogik faoliyati bilan shug'ullanish huquqiga ega bo'ladi. Bakalavriatning kasb ta'limi yo'nalishlari bundan mustasno.

1.2.3. 60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari:

- ilmiy – tadqiqot faoliyati;
- ishlab chiqarish-texnologik faoliyati;
- loyihaviy-xaritalash va yerlarni baholash faoliyati;
- agrokimyoviy servis xizmati faoliyati;
- tashkiliy-boshqarish faoliyati kabilarni o'z ichiga oladi.

1.2.4. 60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari.

60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 6-malaka darajasi hamda bakalavr kasbiy faoliyatlarining sohalari, obyektlari va turlariga muvofiq bakalavriat bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni bajarishga qodir bolishi lozim:

Ilmiy tadqiqot faoliyatida:

- ilmiy-tadqiqot muassasalarida ishlash;

- muayyan maydon tuproqlarini agrofizikaviy va agrokimyoviy xossalarni o'rganish bo'yicha namunaviy uslublar asosida ilmiy izlanishlar olib borish;

- tuproq xaritalari va agrokimyoviy xaritanomalarni tuzish va ulardan foydalanish;

- o'g'itlar va hosildorlikni oshiradigan boshqa vositalardan oqilona foydalanish hamda tuproqlar muhofazasini tashkil etish;

- o'tkazilayotgan tadqiqotlar mavzusi bo'yicha ilmiy obzorlarni ishlab chiqish, referatlar va bibliografiyalarni tuzish;

- ilmiy seminarlar, simpoziumlar va ilmiy-amaliy konferensiyalar ishida ishtirok etish;

- ilmiy-ishlab chiqarish matbuotlariga maqolalarni tayyorlash;

- innovatsion ko'rgazma yarmarkalarida ilmiy izlanishlar natijalarini namoish etishda qatnashish;

Ishlab chiqarish-texnologik faoliyatida:

- qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishni boshqarish va boshqa tuzilmalarda ishlash;

- tuproqlarni unumdorligini tiklash, saqlash va oshirishni rejalashtirish hamda joriy qilish;

- yirik masshtabli xaritalar va xaritanomalarni tuzish va boshqarish;

- mineral va organik o'g'itlarni qo'llashni nazorat qilish;

Loyihaviy-xaritalash va yerlarni baholash faoliyatida:

- loyihalash institutlarida ishlash; loyiha-qidiruv ishlarini olib borish va boshqa ishlar;

- tuproq izlanish ishlari natijasida tuproq xaritalari va agrokimyoviyxaritanomalarni ishlab chiqish;

- yerlarni baholash yo'riqnomalari bo'yicha ball bonitetini belgilash;

Agrokimyoviy servis xizmati faoliyatida:

- tuproqshunoslik va agrokimyoviy laboratoriyalarda ishlash;

- agrokimyoviy xaritanomalar tuzish, tavsiya berish va qishloq xo'jalik ekinlari uchun o'g'it qo'llash tizimini yaratish;

- o'g'it qo'llash jarayonida atrof muhitni musofoligini saqlash va ekologik toza mahsulot yetishtirish;

- o'g'it qo'llashning smeta hujjatlari va boshqa shu kabi kasbiy faoliyat turlarini bajarish;

Tashkiliy-boshqarish faoliyatida:

- agrokimyo va agrotuproqshunoslikga tegishli texnologiya va texnik vositalardan foydalanish samaradorligi ko'rsatkichlarini hisobga olish hamda baholash;

- ishlab chiqarish jarayonlarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan moddiy va mehnat resurslarini rejalashtirish;

- ishlab chiqarish jarayonini boshqarish;

- boshqaruvda qaror qabul qilish;

- zamonaviy axborot texnologiyalari tizimlaridan foydalanishni hisobga olgan holda ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash usullari hamda mexanizmlarini ishlab chiqish;

- atrof-muhitni muhofaza qilish va havot faolivati xavfsizligi, texnika xavfsizligi talablari asosida agrokimyo hamda agrotuproqshunoslikda ishlab chiqarish jarayonlari monitoringini amalga oshirish;

- kasbiy muammolar vechimini topish;

- iirochi iamoal ishini tashkil qilish;

- fikrlar xilma-xilligi sharoitida boshqaruvda qaror qabul qilish;

- birlamchi ishlab chiqarish bo'g'ini ishini tashkil qila olish va boshqarish;

- bajarayotgan faoliyati bo'yicha ish rejasini tuzish, bajarish va nazorat qilish

hamda ish natijalarini baholash *qobiliyatlariga ega bo'lishi kerak.*

2. 60810700 - Agrokimyo va agrotuproqshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga qo'yiladigan talablar

2.1. Umumiy kompetensiyalar:

- davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiy-iqtisodiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olish;

- xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid hujjatlar va ishlar mohiyatini tushunishi, tabiiy ilmiy fanlar bo'yicha kasbiy faoliyati doirasida zaruriy bilimlarga ega bo'lishi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asosda kasb faoliyatida foydalana bilish;

- axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatida qo'llay bilishi, axborotlarni yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo'lishi, faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olish;

- yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish;

- sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to'g'risida tassavvurga ega bo'lish.

2.2. Kasbiy kompetensiyalar:

- meyoriy-huquqiy hujjatlarni izlash, tahlil qilish va ulardan kasbiy faoliyatida foydalanish ko'nikmalariga ega bo'lish;

- tuproq xaritalari va agrokimyoviy xaritanomalarni tuzish va ulardan foydalanish;

- o'g'itlar va hosildorlikni oshiradigan kimyoviy vositalardan oqilona foydalanish va tuproqlar muhofazasini tashkil etish;

- tuproqlarni unumdorligini tiklash, saqlash va oshirishni rejalashtirish hamda joriy qilish;

- yirik masshtabli xaritalar va xaritanomalarni tuzish;

- mineral va organik o'g'itlarni qo'llash nazorat qilish;

- tuproq izlanish ishlari natijasida tuproq xaritalari va agroxim xaritanomalarni ishlab chiqish;

- yerlarni baholash bo'yicha yo'riqnomalar tuzish va ball bonitetini belgilash;

- tuproq-agrokimyoviy laboratoriyalarda ishlash;

- qishloq xo'jaligini mineral o'g'itlar bilan ta'minlash bo'yicha yagona texnik va texnologik siyosatni olib borish;

- qishloq xo'jaligi ishlab chiqaruvchilarining buyurtmalarini umumlashtirish yo'li orqali mineral o'g'itlarga bo'lgan talabning har yilgi bashoratlarini shakllantirishda ishtirok etish;

- sug'oriladigan yerlarning meliorativ holatini yanada yaxshilash, qishloq xo'jaligida ishlab chiqarish sohasiga intensiv usullarni, suv va yer resurslarini tejaydigan agrotexnologiyalarni joriy etish;

- agrokimyoviy xaritanomalar tuzish, tavsiya berish va qishloq xo'jalik ekinlari uchun o'g'it qo'llash tizimini yaratish;

- o'g'it qo'llash jarayonida atrof muhitni saqlash va ekologik toza mahsulot yechishtirish;

- o'g'it qo'llashning smeta hujjatlari va shu kabi boshqa kasbiy faoliyat turlarini bajarish;

- mehnat jamoasiga rahbarlik qilish;

- ishlab chiqarish faoliyatini boshqarishni sifatini nazorat qilish va tadbiq etish;

- ishlab chiqarish jarayonlarini va zahiralarini rejalashtirish va ularni ishlab chiqarishga tadbiq etish;

- zamonaviy axborot texnologiyalari tizimini yaratish va ulardan foydalanish bilan bog'liq bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash usullari va mexanizmlarini ishlab chiqish;

- ilmiy-tadqiqot muassasalarida ishlash;

- muayyan maydon tuproqlarini agrofizikaviy va agrokimyoviy xossalarini o'rganish bo'yicha namunaviy uslublar asosida ilmiy izlanishlar olib borish;

- o'tkazilayotgan tadqiqotlar mavzusi bo'yicha ilmiy obzorlarni ishlab chiqish, referatlar va bibliografiyalarni tuzish;

- ilmiy seminarlar, simpoziumlar va ilmiy-amaliy konferensiyalar ishida ishtirok etish;

- ilmiy-ishlab chiqarish matbuotlariga maqolalarni tayyorlash;

- innovatsion ko'rgazma yarmarkalarida ilmiy izlanishlarning natijalarini namoish etishda qatnashish;

- qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishni boshqarish va boshqa tuzilmalarda ishlash;

- loyihalash institutlarida ishlash; loyihalashtirishda zamonaviy kommunikatsion, informatika va kompyuter texnologiyalaridan foydalanish.

Bibliografik ma'lumotlar

UDK: 002:651.1/7

Guruh T 55

OKS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

Tuproqshunoslik, agrokimyo, unumdorlik, kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat obyekti, kasbiy faoliyat sohasi, bakalavriatning asosiy o'quv rejasi va fan dasturi, o'quv jarayoni, loyiha-texnologik, pedagogik, o'quv fanlari bloki, mundarija, oliy ta'lim muassasasi, ta'lim jarayoni, ilmiy-tadqiqot, ishlab chiqarish-texnologik, loyihaviy-xaritalash va yerlarni baholash faoliyati, agrokimyoviy servis xizmati faoliyati, tashkiliy-boshqarish faoliyati.

Ishlab chiquvchilar, kelishilgan asosiy kadrlar iste'molchilari

ISHLAB CHIQILGAN:

Tashkent davlat agrar universiteti

Rektor B.A.Sulaymonov

2021 yil « 19 » 08

M.O.

KELISHILDI:

O'zbekiston Respublikasi
Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish
tadqiqotlari va ilg'or texnologiyalarni tatbiq
etish markazi

Direktor v.b. M. Esonov

2021 yil « 24 »
M.O.

Andijon qishloq xo'jaligi va
agrotexnologiyalar instituti

Rektor K.Komilov

2021 yil « 19 » 08

M.O.

Tuproqshunoslik va agrokimyo ilmiy
tadqiqot instituti

Direktori Sh.Bobomurodov

2021 yil « 19 » 08

M.O.

"Tuproq tarkibi va repozitoriysi,
sifati tahlil markazi" DUK bosh

Direktori O.Jabborov

2021 yil « 18 » 08

M.O.

Respublika agrokimyoviy tahlil markazi

Direktori V.Muxitdinov

2021 yil « 19 » 08

M.O.